
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

УДК 657/3:338.439

О. І. Волот, ст. викладач

**ОБЛІК ЯК ОСНОВА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ**

Анотація. У статті досліджено і висвітлено, що бухгалтерський облік є постачальником інформації про стан та напрями розвитку підприємства, а тому формує основу інформаційного забезпечення управління підприємством. Сформовані об'єкти інформаційного забезпечення управління підприємством в частині задач бухгалтерського обліку.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, внутрішньогосподарський контроль, управлінські рішення.

Е. И. Волот, ст. преподаватель

**УЧЕТ КАК ОСНОВА ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ
УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯМИ**

Аннотация. В статье исследовано и отражено, что бухгалтерский учет является поставщиком информации о состоянии и направлениях развития предприятия, а потому формирует основу информационного обеспечения управления предприятием. Сформированы объекты информационного обеспечения управления предприятием в части реализации задач бухгалтерского учета.

Ключевые слова: информационное обеспечение, внутривозвратный контроль, управленческих решения.

O. I. Volot, senior lecturer

**ACCOUNTING AS THE BASIS
OF BUSINESS OPERATION INFORMATION PROVISION**

Abstract. It is investigated and reflected, that accounting is the information provider as for state and directions of a business development, and therefore forms the basis of business operation information provision. The objects of business operation information provision are formed in terms of accounting tasks realization.

Keywords: information provision, internal control, managerial decision.

Актуальність теми дослідження. Необхідність розробки об'єктів інформаційного забезпечення управління підприємством у частині реалізації задач бухгалтерського обліку як основного постачальника інформації про стан та напрями розвитку підприємства, формування основи інформаційного забезпечення управління підприємством визначили актуальність теми дослідження.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Однією з найважливіших умов удосконалення управління підприємством є поліпшення його інформаційного забезпечення. Інформація є основою, базою для управління. Основним джерелом економічної інформації є дані бухгалтерського обліку. З цього приводу ряд спеціалістів зазначають, що інформація, одержана каналами бухгалтерського обліку, складає 80 відсотків економічної інформації. Професор М. С. Пушкар підкреслює, що «бухгалтерський облік є частиною загальної інформаційної системи, яка перетворює первинні дані, зафіксовані в документах, на продукт для управління. Таким продуктом є готова до споживання інформація, яка має всі властивості товару» [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблеми формування економічної інформації на підставі вдосконалення облікової, вивчалися такими вченими, як: Д. Д. Батуєва, Ф. Ф. Бутинець, Ю. А. Верига, Н. М. Малюга, В. М. Пархоменко, В. В. Сопко [1,2] та ін. Однак ряд питань, які пов'язані з формуванням і опра-

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

цюванням інформаційного забезпечення управління підприємством з позиції реалізації задач бухгалтерського обліку, вимагають подальшого вивчення та вдосконалення.

Цілі статті. Дослідити та обґрунтувати місце і значення бухгалтерського обліку в формуванні інформаційного забезпечення управління підприємствами та сформулювати об'єкти інформаційного забезпечення управління підприємством у частині реалізації задач бухгалтерського обліку.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах господарювання в Україні змінюються і уточнюються функції бухгалтерського обліку з метою поліпшення інформаційного забезпечення управління. Без даних бухгалтерського обліку неможливо дати об'єктивну оцінку результатам господарської діяльності підприємства. На підставі облікової інформації створюється інформаційна основа для розвитку ринку та оцінювання ефективності функціонування підприємств [3]. Швейцарський професор І. Ф. Шерр ще на початку ХХ століття підкреслював роль обліку в управлінні підприємством: «Бухгалтерський облік – безгрішний суддя минулого, необхідний керівник теперішнього та надійний консультант майбутнього кожного підприємства» [8].

Отже, основою інформаційного забезпечення управління підприємством є бухгалтерський облік. До недавнього часу бухгалтери і користувачі бухгалтерських даних будували свої уявлення про відношення бухгалтерського обліку (БО) до господарського процесу (ГП) відповідно до формули $BO=ГП$, тобто виходили із того, що всі відомості, які представляються бухгалтерським обліком, адекватно відображають факти господарського життя [7]. Проте адекватність, на думку теоретиків традиційного напрямку, відновлювалася за допомогою інвентаризації. Після появи поняття «інформація» стало ясно, що між двома частинами тотожності слід поставити інформацію (І). І тоді формула приймає вигляд: $ГП=І=BO$, тобто в теорії треба виходити з того, що господарський процес адекватний породжуваній ним інформації, а остання – відомостям, відображеним у бухгалтерському обліку. Тобто облік через економічну інформацію перетворюється у функцію системи управління, що показує рис. 1.

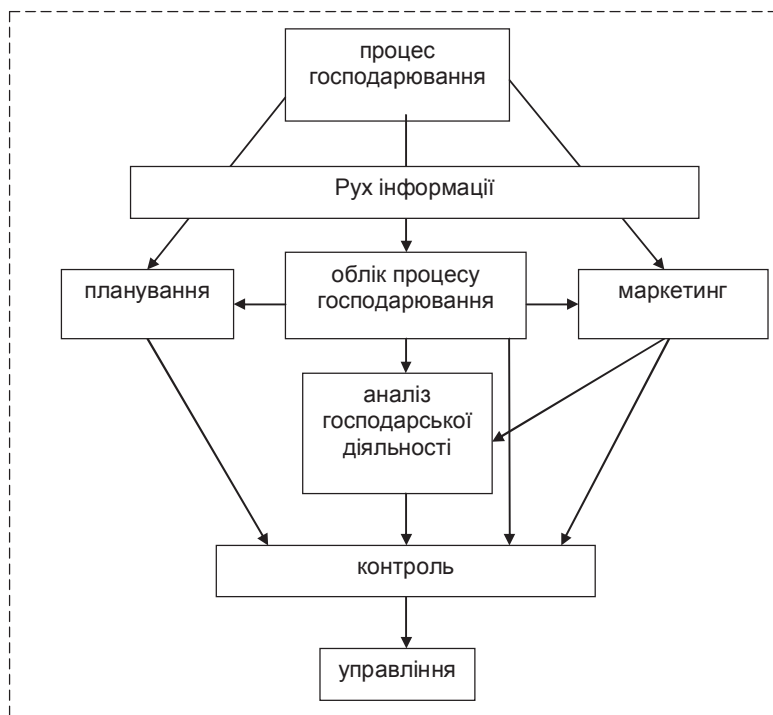

Рис. 1. Облік як функція управління

Бухгалтерський облік, відображаючи господарські процеси і явища в динаміці, дає змогу встановити тенденції і закономірності в розвитку керованого об'єкта, надаючи тим самим необмежені можливості для своєчасного напрацювання оптимальних управлінських рішень з належним впливом на керований об'єкт. Облік виступає у ролі інструмента, що забезпечує всі щаблі управління інформацією про стан суб'єктів управління. Певним гарантом надійності даних бухгалтерського обліку стає контроль. Внутрішньогосподарський контроль із різноманітністю засто-

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

совуваних ним методів і прийомів при належній організації здатен не тільки засвідчувати достовірність облікової інформації, а й сприяти підвищенню якості і повноти оперативних даних та даних управлінського обліку.

Отже, система обліку та система контролю характеризують об'єкт управління – підприємство з усіма його особливостями, загалом створюють інформаційну основу його діяльності, ідентифікуються з системою господарського механізму як складові частини, водночас входять до складу економічної системи управління у вигляді окремих підсистем. Між цими складовими системи господарського механізму існують зв'язки, що їх об'єднують (рис. 2).

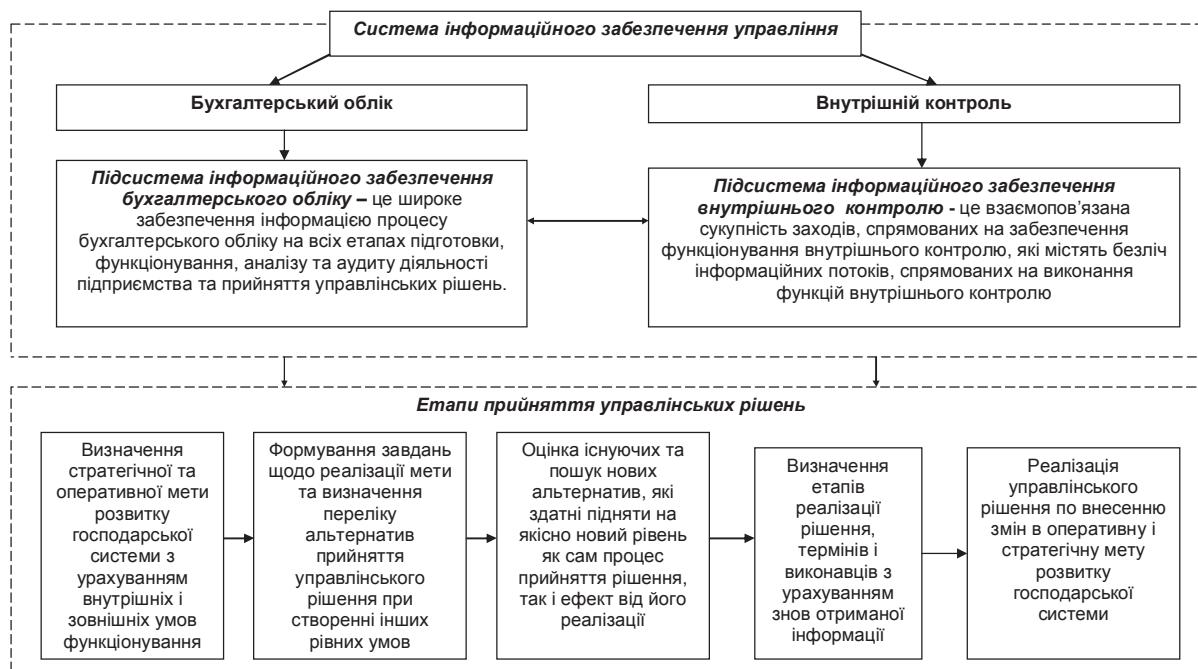

Рис. 2. Облік та внутрішній контроль у формуванні інформаційного забезпечення управління підприємством

Система бухгалтерського обліку повинна формувати інформацію, що задовольняє потребам широкого кола зацікавлених користувачів. Сучасний бухгалтерський облік є інформаційною базою, на основі якої можлива підготовка різних видів бухгалтерської і іншої звітності, зокрема, фінансової звітності, консолідованої фінансової звітності, управлінської звітності, податкової звітності, статистичної звітності, звітності перед державними органами контролю тощо. При цьому слід враховувати, що підсумкова (звітна) інформація тісно пов'язана з нормуванням, плануванням, контролем та аналізом. У зв'язку з цим у складі звітної інформації повинні бути, крім фактичних даних, планові, нормативні, кошторисні показники, а також показники відхилення від них як в абсолютних, так і у відносних величинах.

Отже, основою інформаційного забезпечення управління підприємством є бухгалтерський облік. Для вирішення задач, що стоять перед бухгалтерським обліком, його розглядають у двох напрямках: фінансовий облік і управлінський облік. Управлінський облік повинен надавати інформацію, засновану на даних як фінансового, так і не фінансового характеру, для прийняття рішень керівниками. Однак у багатьох підприємств служби фінансового і управлінського обліку частково дублюються за своїми функціями.

Для вдосконалення управління на мікрорівні і підвищення конкурентоспроможності бізнесу дуже велике значення має якість інформації, що надається бухгалтерським обліком. Важливим чинником підвищення якості фінансової, управлінської та іншої інформації є вдосконалення облікового процесу на підприємстві. До найважливіших об'єктів інформаційного забезпечення управління підприємством з позиції реалізації задач бухгалтерського обліку, слід віднести:

- нормативно-правову базу бухгалтерського обліку;
- облікову політику підприємства;

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

- дані синтетичного та аналітичного обліку;
- первинні документи;
- фінансову звітність;
- внутрішню (управлінську) звітність.

Зазначені об'єкти повинні бути покладені в основу формування інформаційного забезпечення управління підприємством.

Висновки. Досліджуючи місце і значення бухгалтерського обліку в системі господарського механізму, необхідно підкреслити його зв'язок з усіма елементами управління – плануванням, контролем, аналізом та ін. Саме облік є інформаційною базою, що забезпечує функціонування цих елементів, він також надає інформацію про ефективність управління загалом. Тобто бухгалтерський облік є постачальниками інформації про стан та напрями розвитку підприємства, а тому формує основу інформаційного забезпечення управління підприємством.

Доведено, що система обліку та система контролю характеризують об'єкт управління – підприємство з усіма його особливостями, створюють інформаційну основу його діяльності, ідентифікуються з системою господарського механізму як складові частини, водночас входять до складу економічної системи управління у вигляді окремих підсистем.

Сформовані об'єкти інформаційного забезпечення управління підприємством у частині реалізації задач бухгалтерського обліку, які можуть бути покладені в основу моделювання інструментальних засобів управління підприємством.

Література

1. Батуева Д. Д. Взаимосвязь информационной, контрольной и аналитической функций системы бухгалтерского учета : дис. ... канд. экон. наук : 08.00.12 / Батуева Дарима Дашидондоковна. – М., 2003. – 164 с.
2. Бутинець Ф. Ф. Аудит: [підручник] / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : Рута, 2002. – 672 с.
3. Карданская Н. Л. Принятие управленческого решения : учеб. для вузов / Н. Л. Карданская. – М. : ЮНИТИ, 1999. – 407 с.
4. Новак В. О. Інформаційні системи в менеджменті : підручник / В. О. Новак, Ю. Г. Симоненко; за ред. Піча Ю. В. – К. : Каравела, 2008. – 616 с.
5. Пушкар М. С. Фінансовий облік: підручник / М. С. Пушкар. – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 628 с.
6. Петренко С. М. Інформаційне забезпечення внутрішнього контролю господарських систем : монографія / С. М. Петренко. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2007. – 290 с.
7. Соколов Я. В. Основы теории бухгалтерского учета / Я. В. Соколов. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 496 с.
8. Шерр И. Ф. Бухгалтерия и баланс / И. Ф. Шерр; пер. с нем. – М. : Экономическая жизнь, 1925. – 575 с.

Bibliography

1. Batuyeva D. D. Vzaimosvyaz informatsionnoy, kontrolnoy i analiticheskoy funktsiy sistemy bukhgalterskogo ucheta : dis. ... kand. ekon. nauk : 08.00.12 / Batuyeva Darima Dashdondokovna. – M., 2003. – 164 s.
2. Butynets F. F. Audyt: [pidruchnyk] / F. F. Butynets. – Zhytomyr : Ruta, 2002. – 672 s.
3. Kardanskaya N. L. Prinyatiye upravlencheskogo resheniya : ucheb. dlya vuzov / N. L. Kardanskaya. – M. : YuNITI, 1999. – 407 s.
4. Novak V. O. Informatsiini systemy v menedzhmenti : pidruchnyk / V. O. Novak, Yu. H. Symonenko; za red. Picha Yu. V. – K. : Karavela, 2008. – 616 s.
5. Pushkar M. S. Finansovyi oblik: pidruchnyk / M. S. Pushkar. – Ternopil : Kart-blansh, 2002. – 628 s.
6. Petrenko S. M. Informatsiine zabezpechennia vnutrishnioho kontroliu hospodarskykh system : monohrafiia / S. M. Petrenko. – Donetsk : DonNUET, 2007. – 290 s.
7. Sokolov Ya. V. Osnovy teorii bukhgalterskogo ucheta / Ya. V. Sokolov. – M. : Finansy i statistika, 2000. – 496 s.
8. Sherr I. F. Bukhgalteriya i balans / I. F. Sherr; per. s nem. – M. : Ekonomicheskaya zhizn, 1925. – 575 s.

Надійшла 16.12.2011